«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету соціології
Валентина ЧЕПАК
«26» січня 2022 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ
здобувачів освіти факультету соціології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

1. Загальні положення

1.1. Практична підготовка здобувачів освіти є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців і проводиться на факультеті соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет) на оснащених відповідним чином базах закладів вищої освіти, в органах державної влади, в інститутах Національної академії наук України, інших наукових установах, на підприємствах різних форм власності, в громадських організаціях, в організаціях різних галузей господарства, в закладах культури України та в інших країнах.

1.2. У даному Положенні про проведення практики здобувачів освіти регулюються загальні питання з організації практичної підготовки, проведення контролю і підведення підсумків різних видів практики здобувачів освіти факультету соціології.

1.3. Нормативне забезпечення проведення практики:

- Закон України «Про вищу освіту»;
- Положення про практику Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 23 березня 2007 року;
- Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка від 31 серпня 2018 року;
- освітньо-професійні та освітньо-наукові програми, стандарти вищої освіти;
- навчальні та робочі навчальні плани;
- програми практик;
- інструкції, які враховують особливості навчання з конкретної спеціальності (освітньої програми);
- інструкції з охорони праці та правил техніки безпеки.

1.4. Дане положення розроблене науково-методичною комісією факультету соціології за участю кафедр, гарантів освітніх програм, керівників практик і затверджене Вченою радою факультету соціології.

2. Види практик

2.1. Залежно від освітнього ступеня (далі - ОС) та освітньої програми (далі - ОП) здобувачів освіти практика може бути: навчальною або виробничою *(у т.ч. асистентською, практикою з соціальних досліджень, практикою з гендерної експертизи, науково-дослідною практикою).* Перелік усіх видів практик для кожної ОП, їхній зміст, форми, тривалість, терміни проведення визначаються навчальними планами та графіком навчального процесу факультету соціології. Завдання з практики повинні базуватися лише на компетентностях, отриманих здобувачами освіти під час вивчення обов'язкових дисциплін.

2.1.1. Навчальна практика є обов'язковим компонентом ОП «Соціологія», ОП «Соціальні технології», ОП «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» ОС «бакалавр» і має на меті узагальнити, систематизувати набуті здобувачами освіти теоретичні знання, виробити вміння та навички застосування їх на практиці. Мета навчальної практики реалізується шляхом ознайомлення зі змістом і формами роботи на базі практики та виконання конкретних завдань, передбачених програмою практики.

2.1.2. Виробнича практика є обов'язковим компонентом ОП «Соціологія», ОП «Соціальні технології», ОП «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» ОС «бакалавр» та ОП «Прикладна соціологія» ОС «магістр». Даний вид практики покликаний сформувати професійні вміння, навички приймати самостійні рішення на певних ділянках роботи (або з конкретних питань) в реальних виробничих умовах шляхом виконання окремих функцій і завдань, властивих майбутній професії. Ця практика зазвичай пов'язана із виконанням кваліфікаційної роботи і є підсумковою ланкою практичної підготовки здобувачів освіти. Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання із фахових дисциплін, завершується формування бази фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи та/або складання державних іспитів. Структура виробничої практики залежить від змісту практичного навчання та має забезпечити виконання основних професійних функцій тих посад, на які може претендувати студент після здобуття відповідного освітнього ступеня. Перелік видів практик конкретної Освітньої програми, їх зміст, форми, тривалість, терміни проведення визначено в описі Освітньої програми та навчальних планах (з положення про ООП)

2.1.3. Науково-дослідна/ виробнича (науково-дослідна) практика є обов'язковим компонентом ОП «Гендерні студії», ОП «Соціологія» та ОП «Соціальні технології» ОС «магістр». Практика має на меті підвищення наукового рівня, вмінь проведення самостійної науково-дослідної роботи та є однією з основних форм зв'язку університету з організаціями, дослідницькими центрами та компаніями, які потенційно в подальшому виступають роботодавцями випускників факультету. Вона також може бути пов'язана із виконанням кваліфікаційної роботи і є підсумковою ланкою практичної підготовки здобувачів освіти.

2.1.4. Практика з гендерної експертизи є обов'язковим компонентом ОП «Гендерні студії» ОС «магістр». Практика має на меті підвищення наукового рівня, вмінь проведення самостійної науково-дослідної роботи та є однією з основних форм зв'язку університету з організаціями, органами влади, дослідницькими центрами та компаніями, громадськими об'єднаннями, які потенційно в подальшому виступають роботодавцями випускників факультету.
2.1.5. Практика з соціальних досліджень є обов'язковим компонентом ОП «Соціальні технології» ОС «магістр». Мета цієї практики – набуття здобувачами освіти практичних навичок організаційної роботи та досвіду дослідницької й аналітичної роботи, необхідних для вміння працювати в дослідницькому проекті та організовувати процес соціального дослідження в повному циклі, а також надавати аналітичні послуги замовнику соціальних досліджень.
2.1.6. Асистентська практика є обов'язковим компонентом ОП «Соціологія», ОП «Соціальні технології» та ОП «Гендерні студії», Master Degree Academic program "Sociology" ОС «магістр». Вона дозволяє набути практичних навичок та досвіду викладацької роботи, необхідних для викладання дисципліни за профілем набутої спеціальності у закладах вищої освіти після отримання ОС магістр. Асистентській практиці передує вивчення дисципліни з методики викладання у закладах вищої освіти.
2.2. Види роботи і перелік завдань кожного виду практики, бази практики тощо - зафіксовані у робочих програмах практик, які переглядаються щорічно відповідно до інформаційних потреб для здійснення дослідницької діяльності на базах практики і умов організації практики.
2.2.1. Робочі програми практик з окремих видів практик для здобувачів освіти відповідної ОП розробляються кафедрами згідно з навчальним планом і затверджуються науково-методичною комісією факультету.
2.2.2. Відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» та даного наскрізного положення робоча програма практики з кожного окремого виду практики факультету повинна включати:

- перелік баз практики;
- термін проходження практики;
- завдання і зміст конкретного виду практики, план (порядок) її проходження;
- перелік документів, що регламентують направлення здобувачів освіти на практику;
- перелік документів, які веде здобувач освіти під час практики і подає на кафедру після закінчення, їхні зразки;
- обов'язки здобувачів освіти на практиці;
- обов'язки керівників практик від кафедр і баз практики;
- форми та організацію оцінювання;
- рекомендовану літературу.

3. Організація і керівництво практикою

3.1. Відповідальність за організацію, проведення і контроль конкретного виду практики покладається на декана, завідувачів кафедр, керівників практик. Загальну організацію практики і контроль за її проведенням на факультеті здійснюють керівники практик від факультету, відповідальний за організацію практик на факультеті. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують відповідні кафедри.

3.2. Керівництво практикою на факультеті здійснює декан, керівник практики від факультету, керівники практики від кафедр. Кількість керівників практики визначається наказом ректора «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи».

3.3. Основними обов'язками керівників практики від факультету є:

- розробка і вдосконалення робочої програми певних видів практики, а також інших навчально-методичних та звітних документів (враховуючи специфіку конкретної ОП, особливостей та умов проведення практики у поточному навчальному році);
- своєчасне подання проєктів наказів (Додаток 1) з організації практик здобувачів освіти факультету і поданням їх на погодження з відповідними структурами та на затвердження проректора з науково-педагогічної роботи;
- проведення із завідувачами кафедр (відповідальними за практику на кафедрах) підготовчої роботи з розробки та укладання угод щодо проходження практики здобувачами освіти факультету з базами практик (міністерствами, інститутами, відомствами, установами різних форм власності), ведення обліку договорів про бази практик та надання допомоги в укладенні цих договорів (Додаток 2);
- проведення нарад керівників-організаторів практик кафедри (відповідальних за конкретні види практик);
- звітування на Вченій раді факультет про стан та перспективи практик;
- своєчасне подання звітів про проходження практики здобувачами освіти факультету (Додаток 3) до Навчально-методичного центру організації освітнього процесу Університету;
- проведення установчих зборів у перший день практики, що включає:
- а) інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки (інструктаж може бути проведений при прибутті на місце проходження практики),
- б) надання здобувачам освіти-практикантам необхідних документів (програм, щоденників, календарних планів, індивідуальних завдань, методичних рекомендацій тощо), перелік яких встановлюється у робочій

програмі практики з урахуванням специфіки підготовки (освітньої програми),

- в) ознайомлення здобувачів освіти із системою звітності з практики, а саме: ведення щоденника практики, подання індивідуальних та/або письмових звітів, виконаного індивідуального завдання тощо;
- г) проведення зі здобувачами освіти попереднього обговорення змісту й результатів практики, потреб змін програм тощо;
-
- контроль за організацією та проведенням організаційних заходів перед направленням здобувачів освіти на практику, своєчасністю захисту результатів практик.

3.4. Основними обов'язками керівників практик від кафедри є:

- організація проходження практики й проведення організаційних заходів перед направленням здобувачів освіти на практику, зокрема:

1) повідомлення здобувачів освіти про терміни й умови проходження практики (не пізніше, як за 2,5 місяці до початку практики);

2) здійснення контролю за проходженням практики здобувачами освіти на базі практики;

- координація роботи наукових керівників практики, закріплених за групами здобувачів освіти, які у тісному контакті з керівниками практики від бази практики забезпечують високу якість її проходження згідно з програмою, контролюють умови праці здобувачів освіти під час проходження практики;
- подання завідувачу кафедри та керівнику практики від факультету письмового звіту про проведення практики із зауваженнями й пропозиціями щодо поліпшення практики здобувачів освіти.

3.5. Здобувачі освіти факультету соціології при проходженні практики зобов'язані:

- у разі проходження виробничої практики індивідуально - не пізніше, як за 2,5 місяці повідомити про це керівника практики і надати установчі документи організації, де зазначений профіль її діяльності, а також гарантійний лист з бази практики, у якому прописані завдання практики, що відповідають компетентностям відповідної програми практики;
- до початку практики одержати від керівника практики інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки і консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати необхідні звітні документи та захистити результати практики.

3.6. У разі виникнення академічної заборгованості з практики здобувач освіти повинен ліквідувати у її визначеному порядку: без відриву від навчання у час вільний від аудиторних занять.

4. Бази практики

4.1. Практика здобувачів освіти факультету соціології проводиться на базах, які відповідають меті, завданням, змісту практики, а також вимогам навчальних планів та компетентностям в описі освітніх програм.
4.2. Базами практики можуть бути навчальні, виробничі й наукові підрозділи Університету чи іншого закладу вищої освіти, інститути Національної академії наук України, підприємства, організації та установи будь-якої форми власності в Україні та за її межами, які мають належні умови для проведення практики.
4.3. При наявності у факультету соціології державних, регіональних замовлень на підготовку спеціалістів перелік баз практики надають факультету органи, які формували замовлення на фахівців. При підготовці фахівців за цільовими договорами з підприємствами, організаціями, установами бази практики для проходження виробничої практики передбачаються у цих договорах. У разі, коли підготовка фахівців здійснюється на замовлення фізичних осіб, бази для проходження виробничої практики можуть забезпечувати ці особи (з урахуванням всіх вимог наскрізного положення та програм з окремих видів практики) або факультет, що визначається умовами договору на підготовку фахівців.
4.4. Для здобувачів освіти-іноземців бази практики передбачаються у відповідному контракті чи договорі щодо підготовки фахівців і можуть бути розташовані на території країн-замовників фахівців або в межах України. Здобувачам освіти-іноземцям у встановленому порядку видаються програма практики та індивідуальне завдання. Після закінчення практики вони складають звіт у порядку, встановленому навчальною програмою практики. При проходженні практики здобувачі освіти-іноземці дотримуються загальних правил та положень щодо проходження практики, встановлених факультетом.
4.5. Здобувачі освіти можуть надавати кафедрам, які керують практикою, пропозиції щодо баз проходження практики. Керівник практики від факультету узгоджує можливість проходження практики на пропонованих базах лише за умови відповідності встановленим вимогам для проходження відповідних видів практик.
4.6. Залежно від виду практики бази можуть використовуватися здобувачами освіти як колективно, так і індивідуально.
4.7. Здобувачі освіти можуть проходити практику за межами України в порядку, встановленому чинним законодавством і договорами про співпрацю, укладеними факультетом, Університетом із закладами вищої освіти, науковими установами тощо інших держав.
4.8.Виключно за умов форс-мажорних обставин (пандемії, стихійні лиха та ін.) здобувачі освіти можуть проходити практику (частково або повністю) у

дистанційному режимі (із використанням засобів синхронної та асинхронної комунікації).

4.9. Керівникам практики, відповідальним за навчально-методичне забезпечення та проведення практики на факультеті соціології, передбачити і забезпечити, у випадку продовження дії карантинних обмежень, можливість виконання здобувачами освіти робочої програми практики (частково або повністю) у дистанційному режимі (із використанням засобів синхронної та асинхронної комунікації).

5. Підсумки практики. Оцінка результатів практики

5.1. Після закінчення терміну проходження практики здобувачі освіти звітують про виконання програми практики. Форма звітності здобувачів освіти про проходження практики – письмовий звіт.

5.2. Письмовий звіт разом з іншими документами, що регламентовані робочою програмою практики, подається науковому керівникові практики від кафедри не пізніше, як за день до захисту. Керівник від кафедри повинен розіслати звіт на ознайомлення членам комісії з захисту практики.

5.3. У звіті мають бути відомості про виконання здобувачем освіти усіх розділів, що регламентовані робочою програмою практики. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими робочою програмою відповідної практики.

5.4. Захист звіту про практику відбувається перед комісією за участі керівника практики від факультету. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки здобувача освіти за підписами членів комісії.

5.5. Оцінка за практику виводиться як сумарна за складові, що описані в робочій програмі практики, окремою складовою оцінки є захист.

5.6. Здобувачу освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Здобувач освіти, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відраховується з Університету.

5.7. Підсумки з проведення кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях Вченої ради факультету щосеместрово.

Додаток 1.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет соціології

НАКАЗ

«____» _____ 20___ р. *№_____*

Про проходження назва практики
здобувачами освіти___ курсу/року навчання
ОС _____
спеціальності 054 Соціологія
ОП «_____»
факультету соціології

1. У відповідності з навчальним планом у 20__/20__ навчальному році провести *назва практики* здобувачів освіти ___ курсу/року навчання ОС «_____» спеціальності 054 Соціологія ОП «_____» в період з *дата початку* по *дата завершення* 20__ року з/без відривом/у від теоретичного навчання.

2. Практику проходить ___ осіб. Для забезпечення практики закріпити здобувачів освіти за кафедрою / кафедрами та призначити їм наукове керівництво відповідно до педагогічного навантаження.

№	Прізвища, ініціали студентів	Науковий керівник від кафедри
Кафедра _____		
1		*посада, Ім'я ПРІЗВИЩЕ*
2		
3		
4		
5		
6		
7		

3. Відповідальність за навчально-методичне забезпечення практики покласти на кафедру _____.(зав.каф. *наук.звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ*).

4. Базою практики є _____.

5. Загальне керівництво практикою покласти на *посада* кафедри _____ (*наук.звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ*).

6. Контроль за проходженням практики покласти на завідувача кафедри, керівника практики від кафедри та керівника практики по факультету.

7. Настановчі збори здобувачів освіти провести *дата* 20__ року о *час*. Ознайомити здобувачів освіти з порядком проходження *назва практики* відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора № 16 від 23.03.2007 р. та до програми *назва практики* для здобувачів освіти ____ курсу/року навчання ОС «_____» спеціальності 054 Соціологія ОП «_____», затвердженою науково-методичною комісією факультету соціології, протокол № __ від _____ р. та заступником

декана. Ознайомити їх з вимогами чинних норм про дотримання при проходженні зазначеної практики правил техніки безпеки (14.02.2022 р.).

8. Керівникам практики, відповідальним за навчально-методичне забезпечення та проведення практики на факультеті соціології передбачити і забезпечити, у випадку продовження дії карантинних обмежень, можливість виконання здобувачами освіти програми практики (частково або повністю) у дистанційному режимі (із використанням засобів синхронної та асинхронної комунікації).

9. Захист здобувачами освіти *назва практики* провести у період з ___ по _____ 20__ року та заслухати звіти про проходження практики на засіданні комісії із захисту практики.

10. До навчальної частини факультету подати звіт про результати проходження *назва практики* до *дата* 20__ року.

11. Звіт про проходження здобувачами освіти *назва практики* подати до Навчально-методичного центру організації освітнього процесу до *дата* 20__ року.

Проректор
з науково-педагогічної роботи *Ім'я ПРІЗВИЩЕ*

ПОГОДЖЕНО:
Директор Навчально-методичного центру
організації освітнього процесу *Ім'я ПРІЗВИЩЕ*

Зворотний бік останньої сторінки наказу про практику

Проект наказу вносить:
декан факультету соціології *вч.звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ*

Підготувала
т. 000-00-00 *вч.звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ*

Погоджено:
Навчально-методичний центр
організації освітнього процесу

Розіслати: Канцелярія – 1 прим.
Навчально-методичного центру організації освітнього процесу – 1 прим.
Факультет соціології – 1 прим.

Додаток 2.

Договір № ____
Про партнерство та ділове співробітництво

м. Київ _____ 20__ р.

_____ в особі _____, що діє на підставі Статуту _____, з одного боку, та факультет соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі за текстом - факультет) в особі декана факультету соціології _____, що діє на підставі статуту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, з іншого боку, разом іменовані «сторони», уклали цей Договір про таке.

1. Предмет договору

1.1. Предметом даного договору є партнерство та співробітництво між сторонами за такими напрямами:

1.1.1. Проходження практики здобувачами освіти факультету соціології на базі _____ до попереднього узгодженого сторонами графіку, тематичної спрямованості, мети, результатів, кількості здобувачів освіти та тривалості практики

1.1.2. Надання _____ приміщення та спів-координатора для проведення заходів з проходження практики здобувачів освіти факультету на основі попередньо узгодженого сторонами графіку.

1.1.3. Організація та супровід онлайн (дистанційного) формату проходження практики за умов форс-мажорних обставин.

1.1.4. Надання матеріалів представництва _____, що не є конфіденційною інформацією для написання звітів про практику здобувачами освіти, що проходять практику на його базі.

1.1.5. Проходження стажування співробітниками факультету на базі _____ та участь у спільних дослідницьких проектах.

1.1.6. Проведення гостьових лекцій та тренінгових програм співробітниками Сторін.

1.1.7. Участь в інших програмах та проектах, розроблених з урахуванням спільних інтересів, в тому числі проведення спільних конференцій, семінарів, круглих столів тощо.

1.2. Здійснення спільної діяльності зазначеної в п.1.1 цього договору відбувається на основі укладення додаткових угод, протоколів, письмових заяв, тощо.

2. Права та обов'язки сторін.

Сторони беруть на себе такі зобов'язання:

2.1 Дотримуватись умов цього договору а також додаткових угод протоколів та доповнень до них, що безпосередньо стосуються даного договору.

2.2 Своєчасно надавати необхідну інформацію про хід реалізації запланованих програм співробітництва на умовах її повноти та достовірності.

2.3 Права та обов'язки сторін за кожної програми співробітництва визначаються додатковими угодами.

2.4 За взаємною угодою факультет соціології надає можливість представництву _____ розповсюджувати матеріали рекламно-інформаційного характеру серед здобувачів освіти та співробітників факультету.

2.5 На підставі вищевикладеного сторони зобов'язуються спільно діяти для досягнення загальних цілей у відповідності до статутних завдань та економічних інтересів кожної сторони, що уклали цей договір.

2.6 Сторони зобов'язуються при виконанні пунктів договору підтримувати ділові контакти та вживати необхідні заходи для забезпечення ефективності та розвитку взаємозв'язків та взаємодії.

3. Відповідальність сторін та вирішення суперечок

3.1 У випадку порушення своїх зобов'язань за цим договором сторони несуть відповідальність згідно з договором та законодавством України.
3.2. Сторони не несуть відповідальності за порушення своїх зобов'язань за цим договором, якщо вони сталися не з їх вини.
3.3 Всі суперечки, що пов'язані з договором і його укладенням, або такі що виникають в процесі виконання умов договору, вирішуються шляхом переговорів між представниками сторін, якщо суперечку неможливо вирішити шляхом переговорів вона вирішується в порядку, передбаченому законодавством України.

4. Строк дії договору та інші умови

4.1 Цей договір набуває чинності з моменту його підписання уповноваженими представниками сторін і діє протягом 5 років з моменту його підписання.
4.2 Зміни до цього договору можуть бути внесені за взаємною згодою сторін, що оформлюється додатковою угодою до цього договору.
4.3 Усі правовідносини, що виникають у зв'язку з виконанням умов цього договору і неврегульовані ним, регламентуються нормами чинного в Україні законодавства.
4.4 Цей договір укладено українською мовою у 2 примірниках по 1 для кожної зі сторін, кожен з яких має однакову юридичну силу.

5. Реквізити сторін

Факультет соціології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
041601, Київ, вул.Володимирська 64/13
Тел/факс:+38(044)521-32-63
Email: office@soc.univ.kiev.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ…

Декан _____ _____

Додаток 3.

ЗВІТ

Про проведення «_____» практики здобувачів освіти __ курсу/року навчання ОС «_____» освітньої програми «_____» за спеціальністю 054 Соціологія факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Терміни проведення: *дата місяць – дата місяць* 20__ року.
Кількість здобувачів освіти згідно наказу: __ осіб.
Кількість здобувачів освіти, які проходили практику: __ осіб.
Кількість здобувачів освіти, які не пройшли практику: __ осіб.
База практики: _____.

Оцінки за практику:
“відмінно” – __ осіб,
“добре” – __ осіб,
“задовільно” – __ осіб,
“незадовільно” – __ осіб,
“не з'явились” – __ осіб.

Пропозиції щодо вдосконалення організаційних питань проведення практики: __.

Пропозиції щодо вдосконалення змісту практики: __.

Загальна кількість керівників практики: __ осіб.

Керівник практики:_____ (*Ім'я ПРІЗВИЩЕ* керівника практики по факультету)